

Regeringen enades om de ekonomiska riktlinjerna för de kommande åren

Regeringen har enats om budgetpropositionen för 2016. Vid budgetmanglingen kom man samtidigt överens om planen för de offentliga finanserna 2016–2019 och om en tilläggsbudgetproposition för 2015 som ska stärka sysselsättningen.

I budgetpropositionen för 2016 föreslås anslag till ett belopp av 54,1 miljarder euro. Budgetpropositionen innefattar de anpassningsåtgärder man kom överens om i regeringsprogrammet och som nästa år kommer att minska statens utgifter och öka avgiftsinkomsterna med sammanlagt ca 0,8 miljarder euro.

Inkomsterna och utgifterna i budgetpropositionen för 2016

Inkomsterna inom budgetekonomin 2016 beräknas vara 49,1 miljarder euro 2016, varav skatteinkomsterna utgör 40,8 miljarder euro. Statens skatteinkomster uppskattas 2016 öka med cirka två procent jämfört med fjolårets budget. På grund av den långsamma tillväxten i totalproduktionen kommer även tillväxten i skattebaserna att bli blygsam. I enlighet med regeringsprogrammet lindras beskattningen av arbete. Skattehöjningarna 2016 hänför sig huvudsakligen till den indirekta beskattningen.

Även om anpassningsåtgärderna minskar statens utgifter är anslagsnivån 2016 bara en aning lägre än vad som budgeterades för det innevarande året. Det som ökar utgifterna är regeringens spetsprojekt och bl.a. justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, lindringen av nedskärningarna i bostadsbidraget för pensionstagare, asylsökandena samt ändringarna i tidsplanen för anskaffning av försvarsmateriel.

I bilagan till pressmeddelandet finns utdrag ur de skatte- och anslagsändringar som ingår i budgeten

Statsskulden ökar med 5 miljarder euro varje år

I budgetpropositionen för 2016 beräknas underskottet vara 5 miljarder euro. Statsskulden beräknas vid utgången av 2016 uppgå till ca 106 miljarder euro, vilket är ca 50 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. År 2019 beräknas statsskulden öka till ca 120 miljarder euro.

	2015 ordinarie budget	2015, III tilläggsbudget prop.	2016, budgetpropo sition	2017, planen för de offentliga finanserna	2018, planen för de offentliga finanserna	2019, planen för de offentliga finanserna
Inkomster (md euro)	49,1	49,1	49,1	49,4	50,8	51,7
Utgifter (md euro)	53,9	54,4	54,1	55,2	55,7	55,7
Underskott (md euro)	4,7	5,3	5,0	5,9	4,9	4,0

Planen för de offentliga finanserna utgör också Finlands stabilitetsprogram

Vid budgetmanglingen beslutade regeringen också om en första plan för de offentliga finanserna. Planen omfattar utöver rambeslutet för statsfinanserna bl.a. målen för det strukturella saldot och en

utgiftsbegränsning för kommunalekonomin. Rambeslutet för statsfinanserna skapar en bindande fyraårig ram. I planen ställde regeringen upp följande mål för det strukturella saldot under regeringsperioden:

- underskottet i statsfinanserna högst ½ % i förhållande till totalproduktionen
- underskottet i kommunalekonomin högst ½ % i förhållande till totalproduktionen
- arbetspensionsfondernas överskott ca 1 % i förhållande till totalproduktionen
- de övriga socialskyddsfondernas saldo i balans.

Planen utgör samtidigt Finlands stabilitetsprogram, som lämnas till EU-kommissionen. Den svarar mot EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt.

De offentliga finanserna anpassas

I regeringsprogrammet kom man överens om åtgärder som minskar utgifterna eller höjer avgiftsinkomsterna och som syftar till att anpassa den offentliga ekonomin med ett nettobelopp på ca 4 miljarder euro på 2019 års nivå. Effekterna av ändringarna i skattegrunderna ingår inte i denna helhet. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet har i regel tagits in i budgetpropositionen för 2016 och i planen för de offentliga finanserna 2016–2019 (med undantag för vissa frågor där beredningen ännu är i en så tidig fas att man inte kan bedöma effekterna). Effekterna av vissa åtgärder har dessutom preciserats under beredningen. Exempelvis kalkylen över den besparing som kan nås genom en frysning av indexhöjningarna har sänkts jämfört med de bedömningar av effekterna som gjordes i samband med utarbetandet av regeringsprogrammet. Sänkningen beror på lägre prisprognoser.

De utgiftsåtgärder och höjningar av avgiftsinkomsterna som det fattats beslut om har en nettoeffekt på den offentliga ekonomin på ca 3,5 miljarder euro på 2019 års nivå. För att anpassningsmålen enligt regeringsprogrammet ska nås har regeringen fattat ett antal beslut om ytterligare besparingar, varav det mest omfattande är beslutet att frysa indexhöjningarna för de förmåner som är bundna till FPL-index och levnadskostnadsindex.

I fortsättningen kommer det att finnas en övre gräns för de utgifter som staten får orsaka kommunerna

Den kommunala ekonomin kommer att vara ansträngd de närmaste åren. Kommunernas och samkommunernas sammanlagda resultat bedöms uppvisa ett svagt underskott, och underskottet kommer att öka mot slutet av granskningsperioden.

Det mål för det strukturella saldot (underskottet högst ½ procent i förhållande till totalproduktionen) som ställs upp för kommunalekonomin i planen för de offentliga finanserna medför ett anpassningsbehov på en dryg miljard euro före utgången av valperioden.

Staten bär huvudansvaret för anpassningen av kommunalekonomin, men kommunerna kommer också själva att axla ett betydande ansvar när det gäller att hålla ekonomin i balans. För att målet för det strukturella saldot ska nås har regeringen fastställt en utgiftsbegränsning för kommunalekonomin, som ska begränsa det tryck som statens åtgärder medför i omkostnaderna för kommunalekonomin.

Statsbidragen till kommunerna är ca 11 miljarder euro 2016 och ca 10,5 miljarder euro åren 2017–2019. Regeringsprogrammet omfattar flera åtgärder som dämpar kommunernas utgifter och därmed stärker kommunalekonomin.

Regeringens beslutsfattande grundar sig på dystra ekonomiska utsikter

Finlands ekonomi har försvagats under de tre senaste åren. Arbetslöshetsgraden kommer att närma sig tio procent i år, och den förväntas vara fortsatt hög. År 2016 ökade antalet sysselsatta i någon mån i och med att konjunkturläget förbättrades en aning.

På grund av den gynnsamma utvecklingen inom investeringarna förväntas tillväxten 2016 vara en dryg procent. Konsumentpriserna bedöms sjunka en aning i år. Nästa år förväntas prisökningen accelerera men förbli måttlig.

De offentliga finanserna i Finland uppvisar ett kontinuerligt underskott på grund av det utdragna svaga konjunkturläget och långvariga strukturella problem. De offentliga finanserna kommer att uppvisa ett underskott också nästa år, även om anpassningsåtgärder kommer att minska underskottet. Den utgiftsökning som beror på befolkningens åldrande utgör en ytterligare utmaning av bestående karaktär när det gäller att skapa balans i de offentliga finanserna.

Underskottet i de offentliga finanserna överskred för Finlands del år 2014 det referensvärde på tre procent som fastställs i EU:s grundfördrag. Den gränsen kommer sannolikt att överskridas också i år. Enligt Europeiska kommissionens bedömning i juni kommer de anpassningsåtgärder för 2016 som regeringen beslutat om att räcka till för att minska de offentliga samfundens finansunderskott till under tre procent nästa år, vilket innebär att underskottskriteriet uppfylls.

Även om skulden överskrider gränsen på 60 procent i år och skuldskriteriet kommer att uppfyllas 2016 och därefter, kommer detta ännu inte att medföra att förfarandet vid alltför stora underskott inleds. Kommissionen bedömde i juni att det inte är motiverat att inleda förfarandet vid alltför stora underskott. Finland befinner sig därmed alltför jämt i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del, och omfattas av de krav som gäller den.

I den tredje tilläggsbudgeten anvisas 25 miljoner euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder

Sysselsättningsutvecklingen har varit svag under början av året. I synnerhet i IKT-branschen har det varslats om omfattande uppsägningar under sommaren.

För den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen föreslås ett tillägg på 21,6 miljoner euro på grund av den ökade arbetslösheten och uppsägningarna vid Microsoft. Dessutom föreslås för omkostnaderna för närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna ett tilläggsanslag för att underlätta hanteringen av uppsägningar.

För utbildning av högskoleutbildade föreslås ett tillägg på 1,35 miljoner euro och för yrkesinriktad tilläggsutbildning ett anslagstillägg på 1 miljon euro. Med hjälp av tilläggsfinansieringen kan sammanlagt ca 750 personer erbjudas utbildning. Dessutom föreslås ett tillägg på 5 miljoner euro för utvecklande av yrkesutbildningen.

Vidare föreslås i den tredje tilläggsbudgetpropositionen ett tillägg på sammanlagt tre miljoner euro för Polisens och Migrationsverkets omkostnader, i syfte att säkerställa ett smidigt beslutsfattande i asylärenden. För genomförande av försöket med en skrotningspremie föreslås ett tillägg på 5 miljoner euro så att försöket kan fortsättas till slutet av året.

För tryggheten av lönsamheten inom jordbruket och gårdsbruksenheterens likviditet föreslås en satsning på 20 miljoner euro.

I tilläggsbudgeten höjs inkomstposterna med ett nettobelopp på 6 miljoner euro. Ändringarna grundar sig på uppgifterna om de skatter som influtit under början av året.

Tilläggsbudgetpropositionen godkänns vid statsrådets sammanträde den 17 september, varefter den offentliggörs i sin helhet på finansministeriets webbsidor.

Finansieringen av spetsprojekten bekräftades

Regeringen har beslutat om engångssatsningar på 1,6 miljarder euro på spetsprojekt och på minskningen av det eftersatta underhållet åren 2016–2018. Cirka 220 miljoner euro av finansieringen av spetsprojekten kommer att användas 2016. Dessutom föreslås 100 miljoner euro för minskningen av det eftersatta underhållet.

Spetsprojekten finansieras i huvudsak med inkomster från utdelning och genom försäljning av statens aktieinnehav. Av finansieringen kommer ett belopp på 330 miljoner euro att täckas genom att man slopar finansieringen av Centrumslingan, som ingick i ramen.

Budgetpropositionen för 2016 godkänns i statsrådet den 28 september varefter den även offentliggörs i sin helhet på finansministeriets webbsidor. Samma dag beslutar statsrådet om planen för de offentliga finanserna. Budgetpropositionerna grundar sig på finansministeriets nya konjunkturprognos som offentliggörs den 28 september i finansministeriets Ekonomiska översikt.

Mer information: Riina Nevamäki, statsministerns specialmedarbetare, tfn 040 705 2593, Markus Lahtinen, statsministerns finanspolitiska specialmedarbetare, tfn 050 491 3842, Juha Halttunen, justitie- och arbetsministerns specialmedarbetare, tfn 050 574 0236, och Suvi Aherto, finansministerns specialmedarbetare, tfn 050 349 6121

Plock ur budgeten för 2016 och planen för de offentliga finanserna 2016–2019

Beskattning

Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

- Beskattningen av arbete lindras i enlighet med regeringsprogrammet i synnerhet för låg- och medelinkomsttagare genom en höjning av arbetsinkomstavrdraget med 450 miljoner euro 2016.
- I beskattningen av förvärvsinkomster görs på alla inkomstnivåer en justering som motsvarar ändringen i förtjänstnivåindex.
- Rätten att dra av ränteutgifter för bostadslån begränsas ytterligare och i snabbare takt än vad som tidigare beslutats, så att 55 procent av ränteutgifterna för bostadslån är avdragsgilla 2016.
- Överlåtelseförlust kommer att bli avdragsgill från all kapitalinkomst, då den enligt gällande lagstiftning är avdragsgill endast från överlåtelsevinst.
- Giltighetstiden för lagen om källskatt för löntagare från utlandet förlängs.
- I beskattningen införs temporärt bestämmelser om s.k. verksam ånger. En fysisk person eller ett dödsbo undviker straffrättsliga följder som förknippas med skattebedrägeri om de på eget initiativ under 2016 anmäler inkomster eller tillgångar som tidigare saknats i beskattningen.
- Privatpersoners donationer till högskolor på 850—500 000 euro kommer att bli avdragsgilla vid beskattningen.
- Den högre skattesatsen i kapitalinkomstbeskattningen höjs från 33 till 34 procent.
- Rundradioskatten justeras till följd av frysningen av Yle-indexet så att det minsta skattebelopp som tas ut höjs från 51 till 70 euro. Den lägsta inkomstgränsen för när skatt ska börja betalas stiger från ca 7 500 till ca 10 300 euro per år. Det innebär att ca 300 000 låginkomsttagare inte omfattas av skyldigheten att betala rundradioskatt.
- Den s.k. solidaritetsskattens nedre gräns sänks från 90 000 till 72 300 euro för åren 2016 och 2017.

Samfundsskatt

- Då höjningen av kommunernas samfundsskatteandel upphör i slutet av 2015 och församlingarnas samfundsskatteandel överförs till staten vid ingången av 2016 ökar statens andel av samfundsskatteintäkterna.

Punktskatter

- Punktskatten på tobak höjs. Till följd av den föreslagna höjningen beräknas intäkten av punktskatten på tobak öka med 68 miljoner euro på årsnivå. Höjningarna av punktskatten på tobak uppgår till sammanlagt 270 miljoner euro under regeringsperioden.
- Skatten på bränslen för uppvärmning, kraftverk och arbetsmaskiner höjs. Höjningen beräknas öka statens skatteinkomster med ett nettobelopp på ca 75 miljoner euro på årsnivå.

Övriga skatter

- I enlighet med regeringsprogrammet ska bilbeskattningen lindras med sammanlagt ca 200 miljoner euro under regeringsperioden. Lindringen genomförs stegvis 2016—2019. Genom att ändringen genomförs stegvis strävar man efter att dämpa effekterna på beteendet och att undvika marknadsstörningar inom bilhandeln och en plötslig nedgång i lagervärden som en omfattande skatteändring av engångsnatur orsakar samt orättvisa effekter för konsumenterna.
- Det föreslås att fordonsskatten höjs så att statens inkomster ökar med 100 miljoner euro på årsnivå.
- Avfallsskatten höjs.
- Fastighetsskatten höjs.
- Arbetslöshetsförsäkringspremien höjs enligt nuvarande bedömning med en procentenhet. Höjningen fördelar sig jämnt mellan löntagare och arbetsgivare.

Anslag

För internationellt utvecklingssamarbete anvisas sammanlagt 0,7 miljarder euro. Nivån på anslagen för utvecklingssamarbete uppskattas 2016 utgöra 0,35 procent av bruttonationalinkomsten.

Ett anslagstillägg på 50 miljoner euro anvisas för inre ordning och säkerhet i enlighet med regeringsprogrammet. Tilläggsatsningen inriktas på bl.a. domstolarna, Brottspåföljdsmyndigheten, Polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen.

Stödtjänster för brottsoffer ska på det sätt som offerdirektivet förutsätter ordnas i samarbete med social- och hälsovårdsförvaltningen och de organisationer som producerar tjänsterna.

I enlighet med regeringsprogrammet höjs domstolsavgifterna och utvidgas tillämpningsområdet för avgifterna på ett sätt som inte försvagar rättssäkerheten för dem som har det sämst ställt.

För migrationsförvaltningen, mottagandet av flyktingar och asylsökande och samhällsorienteringen för återflyttare anvisas ca 158 miljoner euro, vilket är ca 97 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2015. För integrationspolitiken föreslås anslag på 144 miljoner euro, vilket är 47 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2015. Anslagen i budgetpropositionen har dimensionerats enligt 15 000 asylsökande. Antalet kvotflyktingar är fortfarande 750—1 050.

En tilläggsatsning på 50 miljoner euro anvisas i enlighet med regeringsprogrammet för anskaffning av försvarsmateriel.

Den subjektiva rätten till dagvård ändras fr.o.m. den 1 augusti 2016 så att varje barn kommer att ha rätt till 20 timmar småbarnspedagogisk verksamhet per vecka ända tills förskoleundervisningen inleds. Ett barn ska ha rätt till småbarnspedagogisk heldagsverksamhet om det krävs för att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare arbetar, studerar, är verksamma som företagare eller sysselsatta i eget arbete.

Dessutom ändras förhållandet mellan antalet pedagoger och antalet barn äldre än 3 år i den småbarnspedagogiska verksamheten från 1:7 till 1:8 från den 1 augusti 2016. Ett program för utveckling av småbarnspedagogisk verksamhet genomförs, vilket innebär en ökning av antalet utbildningsplatser för barnträdgårdslärare med 120 och utveckling av småbarnspedagogiken.

Indexbindningen av studiestödet slopas. En reform av studiestödssystemet bereds så att det nya systemet kan införas hösten 2016.

Totalt 544 miljoner euro reserveras för investeringar i trafikleder. Bland annat projektet för förbättring av funktionsdugligheten hos bangården i Helsingfors inleds. Syftet med projektet är att minska störningar i när- och fjärrtågstrafiken i Helsingforsregionen och i det övriga Finland samt att öka bangårdens kapacitet.

Villkoren för altemneringsledighet stramas åt 2016 så att besparingen i den offentliga ekonomin på årsnivå uppgår till ca 50 miljoner euro.

Projektet Arbetsliv 2020 fortsätter.

Indexbindningen av barnbidragen slopas.

Besparingar görs i sjukförsäkringsersättningarna i och med att reseersättningarna och läkar- och tandläkarersättningarna sänks.

I läkemedelskostnaderna görs besparingar genom att man inför en årlig initialsjälvrisk som föregår rätten till sjukförsäkringsersättning för läkemedelsköp. Dessutom införs flera andra åtgärder som dämpar kostnadsstegringen i fråga om läkemedelsersättningar.

Kostersättningen slopas från och med 2016.

Inkomstgränserna och ersättningsgraden för sjukdagpenningen och föräldradagpenningen ändras så att den arbetsinkomstgräns för sjukdagpenningen som berättigar till en ersättningsnivå på 70 procent sänks jämfört med den nuvarande nivån, och den förhöjda dagpenning som betalas under de 30 första dagarna av föräldradagpenningen sänks. Dessutom begränsas den rätt till semester som intjänas under föräldradagpenningens perioderna.

Garantipensionen höjs med ca 23 euro per månad. Med beaktande av minskningen i utgifterna för bostadsbidrag får detta en kostnadseffekt på 26 miljoner euro 2016.

Bostadsbidraget för pensionstagare upphör som förmån den 1 januari 2016. I fortsättningen kommer också pensionstagare att få allmänt bostadsbidrag. De verkningar ändringen har på stöntagarnas förmånsnivå kommer årligen att lindras med 30 miljoner euro.

Det anvisas 10 miljoner euro för att trygga barnfamiljernas tillgång till hemservice samt för barnskyddet.

Under ramperioden inriktas tilläggsåtgärder på utveckling av närstående- och familjevården genom full statlig finansiering.

Den finansiering som är öronmärkt för Helsingfors universitet och Östra Finlands universitet slopas först 2017.

Den invaliditetsgrad som berättigar till kommunala öppenvårdstjänster sänks från 20 till 15 procent för krigsinvalida med lindriga skador.

De mest betydande anpassningsåtgärder enligt regeringsprogrammet som ännu inte ingår i planen för de offentliga finanserna är incitamentssystemet för den specialiserade sjukvården och reformen av utbildningen på andra stadiet. Beredningen av dessa är ännu i en så tidig fas att man inte kan bedöma de exakta effekterna. Dessa anpassningsåtgärder införs 2017.